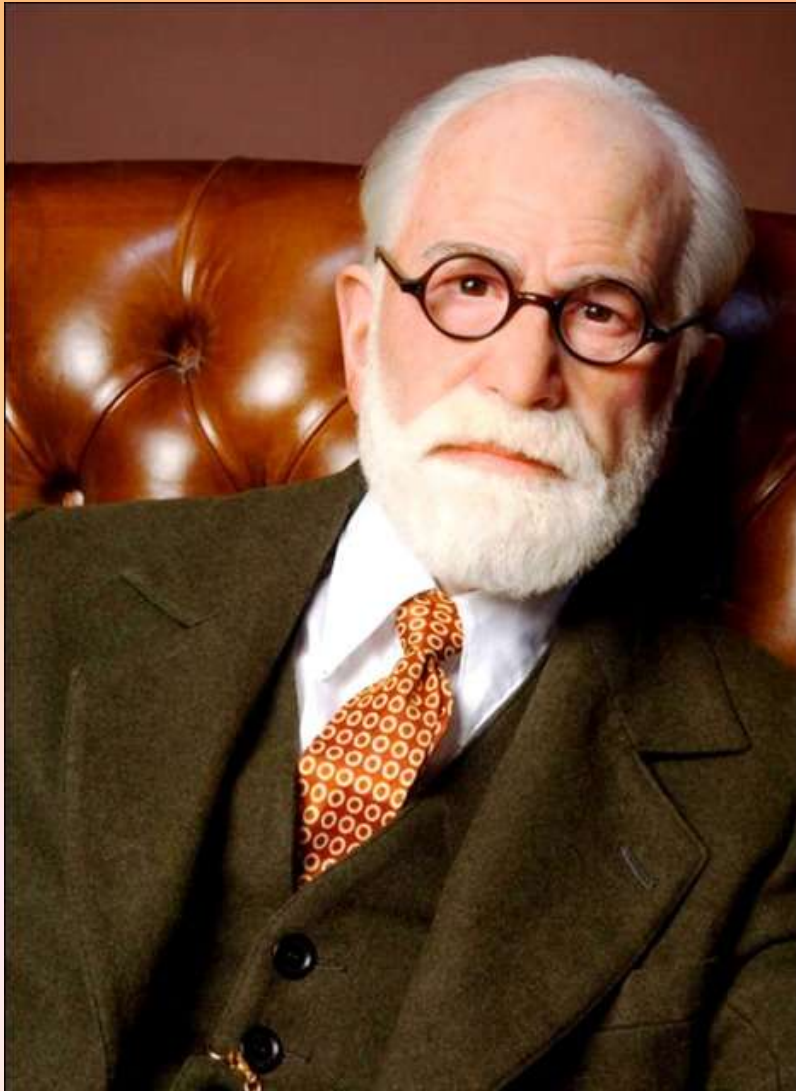

«Тємниці душі» Зигмунда Фрейда

Презентацію підготувала
бібліотекар I категорії Н. П. Одінцова

*«Мій світ - це маленький острівець болю,
котрий плаває в океані байдужості»*

Зигмунд Фрейд

(1856–1939)

**Психолог. Невролог.
Засновник психоаналізу.**

Sigm. Freud

Дім у Пржиборі - місце народження Зигмунда Фрейда

*Меморіальна дошка на будинку у
Пржиборі (Чехія), де народився
Зигмунд Фрейд*

Українське коріння батьків Фрейда

Батько - **Якоб Фрейд** - народився у 1815 року в місті Тисмениця Івано-Франківської області й провів там перші 25 років свого життя. Тисмениця у ті часи була багатоетнічним містом, в якому мешкали поляки, євреї та українці.

У Тисмениці він вперше одружився, та дружина передчасно померла. Саме там народились двоє старших братів Зигмунда Фрейда - Еммануель та Філіп.

Мати Зигмунда Фрейда теж народилася в Україні - у місті Броди на Львівщині. На момент знайомства із Якобом Фрейдом **Амалія Натансон** жила у Відні, одно цікаво, ось що: говорячи про неї, багато біографів її сина вживають вираз «*гарненька галичанка*».

Зигмунд Фрейд - народився 6 травня 1856 року в місті Фрайберг (зараз - Пржибор, Чехія).

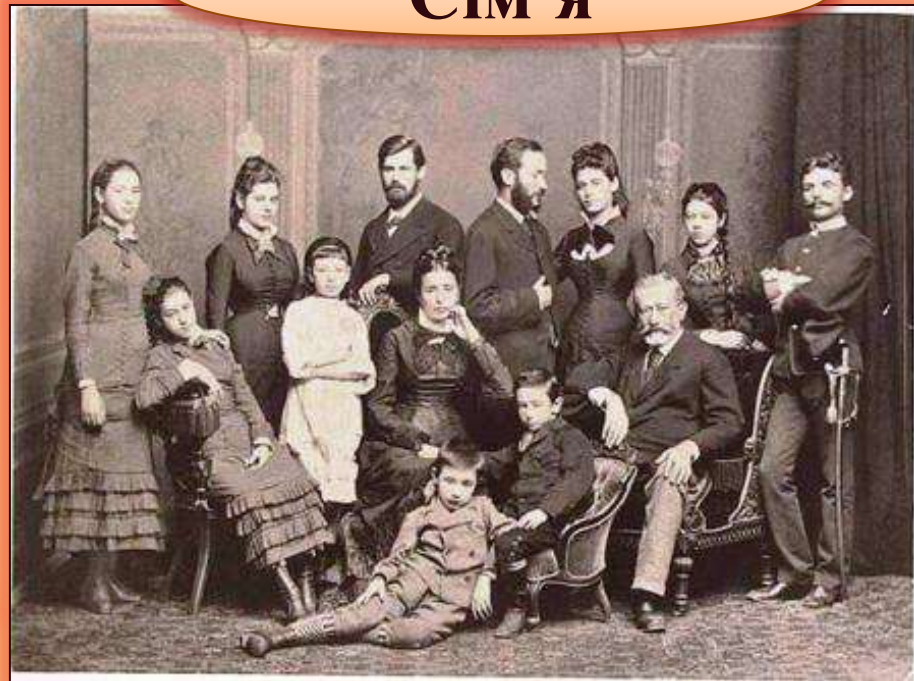

**Батько
Якоб Фрейд**

**Мати
Амалія Натансон**

Сім'я

29 липня 1855 – у Відні був укладений шлюб батьків Зигмунда Фрейда – Якоба Фрейда і Амалії Натансон. Вона була другою (за деякими даними – третьою) дружиною Якоба Фрейда – дрібного комерсанта, торговця вовною і сукном. Якобу йшов 40-й, Амалії – 19-й, вона була молодшою за обох синів Якоба від його попереднього шлюбу. Народила вісьмох дітей.

*Первісток Зигмунд Фрейд –
«золотий Зігі»*

*Взаємну ніжну прихильність мати та
Зигмунд Фрейд пронесли через усе життя...*

У Фрайбергу Зигмунд прожив перші три роки життя, поки в 1859 році наслідки індустріальної революції в Центральній Європі не завдали нищівного удару по невеликому бізнесу його батька, практично зруйнували.

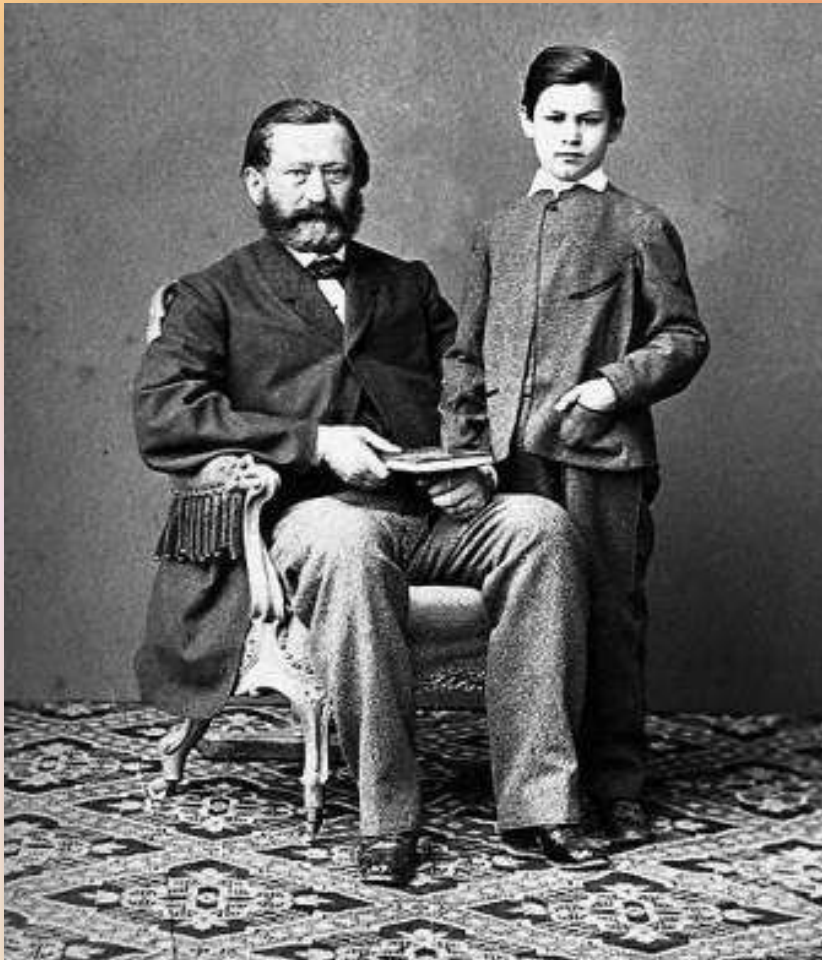

Сім'я перебралась у Лейпциг - там Фрейди провели тільки рік і, не домогшись значних успіхів, переїхали до Відня.

Зигмунд досить важко пережив переїзд, особливо на стані дитини позначилася вимушена розлука зі зведеним братом Філіпом, з яким він перебував у тісних дружніх стосунках: Філіп почасти навіть замінював Зигмунду батька.

Сім'я Фрейдів, перебуваючи у важкому фінансовому становищі, осіла в одному з найбідніших районів міста - Леопольдштадт, який в той час представляв собою своєрідне віденське гетто, населене бідняками, біженцями, повіями, циганами, пролетарями і євреями.

Незабаром справи у Якоба почали налагоджуватися, і Фрейди змогли перебратися в більш прийнятне для житла місце, хоча розкоші собі дозволити не могли.

В цей же час Зигмунд захопився літературою - любов до читання, прищеплену батьком, він зберіг на все життя .

Навчанням сина спочатку займалася мати, але потім її змінив батько. Він дуже хотів, щоб Зигмунд отримав гарну освіту і вступив до приватної гімназії.

Домашня підготовка і виняткові здібності до навчання дозволили Фрейду в дев'ятирічному віці скласти вступний іспит і вступити до гімназії на рік раніше встановленого терміну.

До цього моменту в родині Фрейдів було вже восьмеро дітей. Зигмунд виділявся серед всіх старанністю і пристрастю до вивчення всього нового; батьки цілком підтримували його і намагалися створити таку атмосферу в домі, яка б сприяла успішному навчанню сина.

Так, якщо інші діти займалися при свічках, Зигмунду була виділена гасова лампа і навіть окрема кімната. Щоб ніщо не відвертало його увагу, іншим дітям було заборонено займатися музикою, яка заважала Зигмунду.

Молода людина захоплюється літературою та філософією, читає Шекспіра, Канта, Гегеля, Шопенгауера, Ніцше, знає досконало німецьку мову, вивчає грецьку і латинь, побіжно говорить французькою, англійською, іспанською та італійською.

Навчаючись у гімназії, Зигмунд показав відмінні результати і швидко став першим учнем у класі, закінчивши навчання з відзнакою (*summa cum laude*) відмінно у віці сімнадцяти років .

Восени 1873 року сімнадцятирічний Зигмунд Фрейд вступив на медичний факультет Віденського університету. Перший рік навчання не був безпосередньо пов'язаний з подальшою спеціальністю і складався з безлічі курсів гуманітарного характеру. Зигмунд відвідував численні семінари та лекції, все ще остаточно не вибравши спеціальність за смаком. Протягом цього часу він відчував безліч труднощів, пов'язаних зі своєю національністю. В суспільстві панували антисемітські настрої, між ним і однокурсниками відбувалися численні сутички. Стійко переносячи регулярні насмішки і нападки однолітків, Зигмунд почав розвивати в собі стійкість характеру, здатність давати гідну відсіч у суперечці і вміння протистояти критиці: "З раннього дитинства мене змусили бути в опозиції і знаходитися під заборonoю".

Фрейд відвідував заняття, які вів знаменитий зоолог Карл Клаус; знайомство з цим вченим відкривало широкі перспективи для самостійної дослідницької практики і наукової роботи, до якої тяжів Зигмунд.

Зусилля амбітного студента увінчалися успіхом. У 1876 він отримав можливість здійснити першу дослідницьку роботу в Інституті зоологічних досліджень Трієста, однієї з кафедр якого керував Клаус.

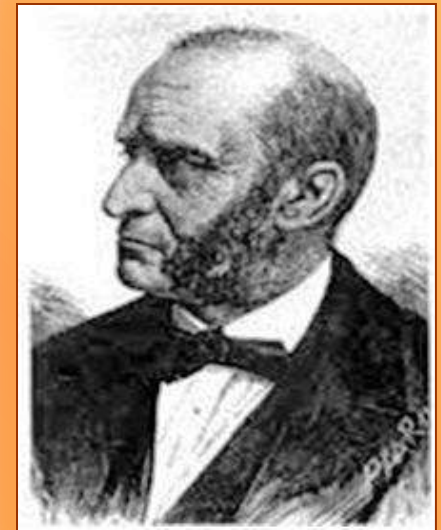
Саме там Фрейд написав першу статтю, опубліковану Академією наук. Вона була присвячена виявленню статевих відмінностей у річкових вугрів. За час роботи під керівництвом Клауса, Фрейд швидко виділився серед інших учнів, що дозволило йому двічі, в 1875 і 1876 роках, стати стипендіатом Інституту зоологічних досліджень Трієста.

ВЧЕНІ, ЯКІ ЗРОБИЛИ ЗНАЧНИЙ ВПЛИВ НА ФРЕЙДА В ПЕРІОД ЙОГО ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ

Фрейд зберігав інтерес до зоології, однак після отримання посади стипендіата-дослідника в Інституті фізіології цілком потрапив під вплив психологічних ідей Брюкке і перейшов до нього в лабораторію для наукової роботи, залишивши зоологічні дослідження .

"Під керівництвом Брюкке студент Фрейд працював у Віденському фізіологічному інституті, проводив багато годин за мікроскопом. Він ніколи не був такий щасливий, як у роки, проведені у лабораторії та витрачені на вивчення пристроїв нервових клітин спинного мозку тварин."

Наукова робота повністю захопила Фрейда; він вивчав, крім іншого, детальну структуру тваринних і рослинних тканин і написав кілька статей з анатомії та неврології.

*Ернест
Брюкке*

Йозеф Брейер, сприяв зародженню психоаналізу

"Він став мені другом і помічником у важких умовах мого існування. Ми звикли розділяти з ним всі наші наукові інтереси. Із цих відносин, природно, основну користь витягував я."

Sigm. Freud

У фізіологічному інституті, в кінці 1870-х Фрейд познайомився також з лікарем Йозефом Брейєром, з яким у нього зав'язалися міцні дружні стосунки. Обидва вони мали схожі характери і загальний погляд на життя, тому швидко знайшли взаєморозуміння.

Фрейд захоплювався науковими талантами Брейєра і багато чому навчився у нього.

1883 рік - Зигмунд Фрейд прийняв рішення перейти на роботу в психіатричне відділення, очолюване *Теодором Мейнертом*, визнаним науковим авторитетом у своїй галузі. Період роботи під керівництвом *Мейнерта* був для Фрейда досить продуктивним:

Теодор Мейнерт

- ❖ *"Випадок крововиливу в мозок з комплексом основних непрямих симптомів, пов'язаних з цингой" (1884);*
- ❖ *"До питання про проміжному розташуванні оливовидного тіла";*
- ❖ *"Випадок атрофії мускулів з обширною втратою чутливості (порушення больової і температурної чутливості)"(1885);*
- ❖ *"Складний гострий неврит нервів спинного та головного мозку ";*
- ❖ *"Спостереження сильної односторонньої втрати чутливості у хворого істерією" (1886).*

Восени 1885 Фрейд прибув до Парижа до *Шарко*, який у той час перебував у zenіті своєї слави.

Шарко вивчав причини і лікування істерії. Зокрема, основною працею невролога було дослідження застосування гіпнозу - використання даного методу дозволяло йому, як індукувати, так і усувати такі істеричні симптоми, як параліч кінцівок, сліпоту і глухоту.

Ж.Шарко демонструє метод гіпнозу

Фрейд працював у клініці Сальпетрієр. Натхнений методами роботи *Шарко* і вражений його клінічними успіхами, він запропонував свої послуги в якості перекладача лекцій свого наставника на німецьку мову, на що отримав дозвіл.

"Зигмунд Фрейд - видатний дослідник психічного життя людини"

М. Г. Ярошевський

Фрейд писав: "Наші істеричні хворі страждають спогадами. Їх симптоми є залишками і символами спогадів про відомі (травматичні) переживання.»

Публікацію - *"Дослідження істерії"* - багато дослідників називають "днем народження" психоаналізу.

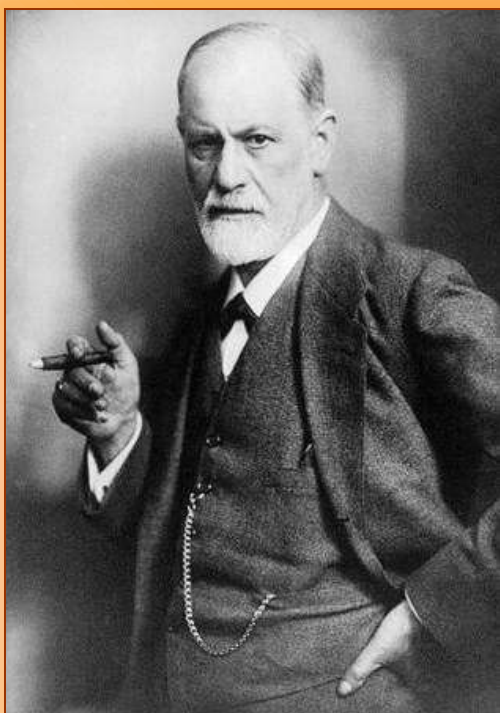
23 жовтня 1886 помер батько - Якоб Фрейд, чия смерть Зигмунд переживав особливо гостро, через що Фрейда охопили відчай і відчуття самотності. У нього почав розвиватися невроз. Саме з цієї причини Фрейд вирішив застосувати аналіз до самого себе, досліджуючи дитячі спогади за допомогою методу вільних асоціацій.

Цей досвід заклав основи психоаналізу. Жоден з колишніх методів не був придатний для досягнення потрібного результату, і тоді Фрейд звернувся до вивчення власних сновидінь.

Самоаналіз Фрейда був у край хворобливим і проходив досить важко, однак виявився продуктивним і важливим для його подальших розвідок.

Він не в змозі працювати. Той опір, який він зустрічав спершу у своїх пацієнтів, Фрейд відчув на своїй власній шкірі:

"Всі ці одкровення [виявлені в собі любов до матері і ненависть до батька] в перший момент викликали" такий інтелектуальний параліч, який я і припустити не міг".

Але, як "конкістадор-завойовник«, не здригнувся і продовжив свій шлях, результатом чого з'явилися два фундаментальних відкриття: роль сновидінь і едіпів комплекс, основи та наріжні камені теорії Фрейда про людську психіку .

"Тлумачення сновидінь" (1900), обкладинка першого видання. Лейпциг і Відень, видавництво Франца Дойтіке (Franz Deuticke)

Справжнім успіхом, що відкрив психоаналізу шлях до міжнародного визнання, стало запрошення Фрейда до США - у 1909 році. Гренвілл Стенлі Холл запропонував йому прочитати курс лекцій в Університеті Кларка (Вустер, штат Массачусетс).

Лекції Фрейда виявилися сприйняті з великим ентузіазмом та інтересом, а вчений був нагороджений почесним ступенем доктора. Все більше пацієнтів з усього світу зверталися до нього за консультаціями.

Фото на фоні Університету Кларка (1909).

Зліва направо:

Верхній ряд: Абрахам Брілл ,
Ернест Джонс, Шандор Ференці

Нижній ряд: Зигмунд Фрейд,
Гренвілл Холл, Карл Густав Юнг

3. Фрейд, жартуючи, називав себе Мойсеєм психоаналізу. У цьому відобразилося його життєве кредо: антагоніст Риму Ганнібал мріяв про завоювання Риму, а Фрейд — про інтелектуальне завоювання світу.

Вчений вірив у розумне й гармонійне облаштування світу під егідою диктатури еліти. У праці *«Майбутнє однієї ілюзії»*, сповідуючи платонівські принципи раціонального влаштування держави, обстоював антидемократичні засади, заперечував визначальну роль народу у суспільному житті й державобудівництві.

5 березня 1902 року до Фрейда нарешті прийшла слава й визнання: найясніший цісар Франц Йосиф I підписав офіційний указ про присвоєння вченому звання професора-асистента.

1908 рік — він відкриває Віденське психоаналітичне товариство, де збиралися не лише медики, але й творча інтелігенція.

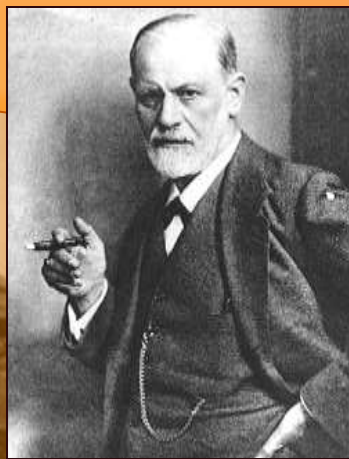
У 1922 року Лондонський університет вшановував п'ятьох геніїв людства, зокрема й *Зигмунда Фрейда* та Альберта Ейнштейна.

Відтепер психоаналітик стає популярним не лише у Європі: його запрошують на лекції до США, гонорари за це досягають десятків тисяч доларів.

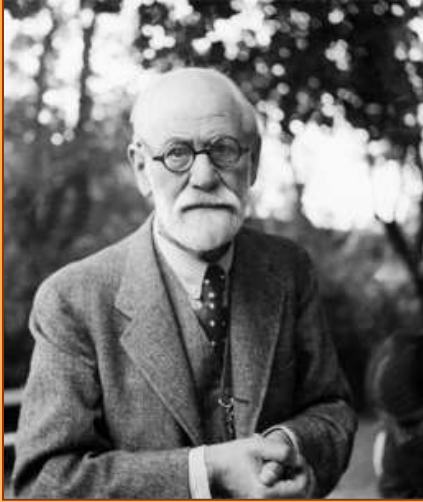
У квітні 1923 у Фрейда виявили пухлину піднебіння; операція з її видалення пройшла невдало і ледь не коштувала вченому життя. Згодом йому довелося пережити ще тридцять дві операції. Незабаром рак почав поширюватися, і Фрейду видалили частину щелепи - з цього моменту він користувався вкрай болючим протезом, який на додаток до всього ще й заважав говорити.

Настав похмурий період в житті Фрейда: він більше не міг виступати з лекціями, оскільки слухачі його не розуміли.

До самої смерті про нього піклувалася дочка Ганна. Саме вона їздила на конгреси та конференції, де зачитувала підготовлені батьком тексти виступів.

Зигмунд Фрейд мав непереборну пристрасть до куріння сигар. Пораховано, що в середньому протягом життя він випалював по 21 сигарі на день, втім в останні роки життя через хворобу на рак, суттєво обмежував себе і випалював не більше 1 сигари на день.

Влітку 1930 Фрейд був удостоєний премії Гете за вагомий внесок у науку і літературу, що принесло вченому велике задоволення і сприяло поширенню психоаналізу в Німеччині.

Однак ця подія виявилася затьмареною черговою втратою: у віці дев'яноста п'яти років від гангрені померла мати Фрейда – Амалия.

Найстрашніші випробування для вченого тільки починалися.

У 1933р. канцлером Німеччини був обраний Адольф Гітлер, і державною ідеологією став націонал-соціалізм. Новою владою було прийнято низку дискримінаційних законів, спрямованих проти євреїв, а книги, що суперечили нацистській ідеології, знищувалися. Поряд з працями Гейне, Маркса, Манна, Кафки і Ейнштейна під заборону потрапили і роботи Фрейда.

Багато соратників Фрейда наполегливо пропонували йому залишити країну, але він навідріз відмовлявся.

Фрейд і Марта в Лондоні, 1938 год

У 1938 році, після приєднання Австрії до Німеччини та наступних переслідувань євреїв з боку нацистів, становище Фрейда значно ускладнилось.

Після арешту доньки Ганни та допиту в гестапо, Фрейд прийняв рішення покинути Третій рейх.

Однак влада не поспішала випускати його з країни. Він був змушений не тільки підписати принизливу подяку гестапо «за ряд добрих послуг», але й виплатити правлінню Рейху неймовірно величезний «викуп» в сумі 4000 доларів за право покинути Німеччину.

Багато в чому завдяки зв'язкам грецької та данської принцеси Марі Бонапарт - пацієнтки та учениці Фрейда - йому вдалось зберегти життя і разом з дружиною та донькою емігрувати до Лондона.

Дві сестри Фрейда були вислані в концентраційний табір, де загинули у 1942 році.

*Останні роки
життя
Зигмунда
Фрейда*

Нестерпно страждаючи від раку ротової порожнини, який був викликаний курінням, у 1939 році він просить свого лікаря та друга Макса Шура допомогти йому здійснити евтаназію. Ця ідея була на той час досить популярною. Лікар дав йому дозу морфію, від якої Зигмунд Фрейд і помер 23 вересня у віці 83 років.

Тіло Зигмунда Фрейда було кремоване, прах вміщений в одну з давньогрецьких урн з його приватної колекції.

Наразі урна зберігається в колумбарії лондонського крематорію Голдерс Грін разом з прахом його дружини Марти і доньки Ганни.

Висловлювання, автором яких є: Зигмунд Фрейд

Перш ніж діагностувати у себе депресію і занижену самооцінку, переконайтеся, що ви не оточені ідіотами.

Чим бездоганніша людина зовні, тим більше демонів у неї всередині.

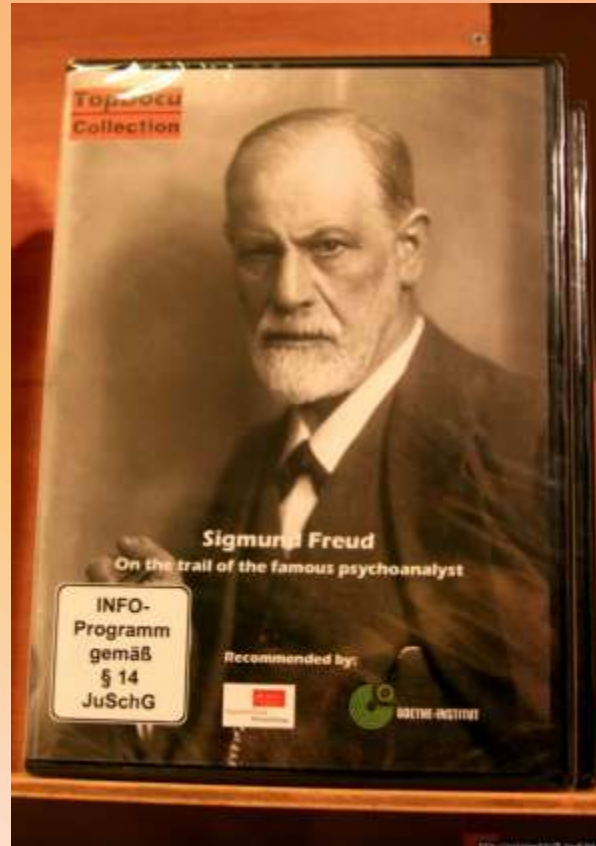
Людина, яка «дивиться в обличчя» фактам, зберігає свою душевну цілісність.

Маси ніколи не знали спраги істини. Вони вимагають ілюзій, без яких вони не можуть жити.

Людство потребує героїв; так само, як герой, що виправдовує нашу довіру, робить свій внесок у розвиток цивілізації, герой, який зраджує наші надії, знижує рівень розвитку людства.

У ХХ столітті теорії Фрейда та його методи лікування викликали полеміку у Відні й досі залишаються предметом гарячих суперечок. Ідеї Фрейда часто обговорюють та аналізують в літературних та філософських роботах на додачу до бурхливих дискусій в наукових та медичних роботах.

Його часто називають «батьком психоаналізу».

В світі існує три музеї Зигмунда Фрейда:

*Пржиборі (Чехія) –
у будинку, де він народився*

Відень, де він працював

*Лондон, де він провів
останній рік свого життя*

*Вулиця, на якій народився Фрейд, -
Шлоссерграссе - зараз носить його ім'я*

На честь психолога названо астероїд - 4342 Фрейд.

Цікаві факти

У чеському місті Пржибор до 150-річчя з дня народження Зигмунда Фрейда відкрили Музей і Зал пам'яті Фрейда. Вулиця, на якій народився Фрейд, зараз носить його ім'я. На будинку, в якому народився дослідник, встановлена меморіальна дошка, на Ринковій площі - бюст.

Музей сновидінь Фрейда розташований в Санкт-Петербурзі (Росія) і був відкритий в 1999 році до століття видання "Тлумачення сновидінь".

У Відні є пам'ятник Фрейду (у парку Фрейда), стела, присвячена йому (на Гиммельштрассе), а також музей Фрейда, розташований за адресою Бергассе, 19.

В Празі, в Старому Місті, на перетині вулиць Гусов і Скорепка, є скляна скульптура-людина, що "Висить", – зображує Фрейда.

Інший пам'ятник, "Фрейд аналізує", розташований в парку у замку Троя в північно-західній частині Праги.

Пам'ятник Фрейду встановлений в Університеті Кларка, Ворчестер, Массачусетс (США).

В Парижі Фрейду присвячені дві меморіальні дошки - на рю ле Гофф, 10 і на Ройе-Коллар, 5.

Меморіальна дошка у бібліотеці Єрусалимського університету присвячена Фрейду, Ейнштейнові і Мартіну Буберу.

Ім'я Фрейда - серед імен авторів на Меморіалах спалювання книг на Бебельплац у Берліні і на Герлінгплац в Ессені (Німеччина).

Використані джерела:

- Менжулін Вадим. Транслітерація у дзеркалі біографістики: чому «Фрейд» — не варто, а «Вітгенштайн» — слід? // Актуальні проблеми духовності. — Вип. 9. — Кривий Ріг: Видавничий дім, 2008. — С. 194–215
- Менжулін В. І. Українські корені Зигмунда Фрейда // Інтерв'ю газеті «Україна молода». — № 81 (05.05.2006)
- Абліцов Віталій. «Галактика „Україна“. Українська діаспора: видатні постаті» — К.: КИТ, 2007. — 436 с.
- Gresser, Moshe. Dual Allegiance: Freud As a Modern Jew. SUNY Press, 1994. — P. 225.
- Лист Ізидора Гельбарта / Іван Бобик. Співжиття бучацьких міщан з жидівським населенням // Бучач і Бучаччина. Історично-мемуарний збірник / ред. колегія Михайло Островерха та інші. — Нью Йорк — Лондон — Париж — Сідней — Торонто : НТШ, Український архів, 1972. — Т. XXVII. — С. 477.
- Joseph Aguayo, PhD. Joseph Aguayo "Charcot and Freud: Some Implications of Late 19th century French Psychiatry and Politics for the Origins of Psychoanalysis" (1986). Psychoanalysis and Contemporary Thought, 9:223–260. Per-web.org. Архів оригіналу за 2013-06-25. Процитовано 2011-02-06.